

Dr. Szili Katalin
az Országgyűlés Elnöke részére

Helyben

Tisztelt Elnök Asszony!

A Hárszabály 94.§ (1) bekezdése alapján a „Polgári Törvénykönyvről” szóló T/5949. számú törvényjavaslatához a következő

módosító javaslatot

terjesztem elő:

A törvényjavaslat 5:471-5:472.§-ai helyébe az alábbi rendelkezések lépnek:

„[5:471. § [A károkozás általános tilalma]

(1) A törvény tiltja a károkozást. Minden károkozás jogellenes, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik.

(2) Nem jogellenes a károkozás, ha a károkozó a kárt

a) a károsult beleegyezésével okozta és a károkozás társadalmi érdeket nem sért, és nem veszélyeztet,

b) a jogtalan támadás vagy a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetés elhárítása érdekében a támadónak okozta, ha az elhárítással a szükséges mértéket nem lépte túl,

c) szükséghelyzetben okozta, vagy

d) törvény kifejezett engedélye alapján okozta.

5:472. § [A felelősség általános szabálya. Felróhatóság]

Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.]

5:471.§ [Az okozott kárért viselt felelősség általános szabálya]

(1) Aki másnak kárt okoz, – ha törvény eltérően nem rendelkezik – köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

(2) Törvény rendelkezése alapján a károkozó a kár megtérítésére akkor is kötelezhető, ha a felelősség alól az (1) bekezdés alapján mentesülne (kártalanítás). A kártalanításra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni akkor is, ha törvény az (1) bekezdés alapján kártérítésre nem kötelezhető károkozó által okozott vagy elemi csapás folytán bekövetkezett kár megtérítésére harmadik személyt kötelez.

5:472.§ [A kártérítési kötelezettség kizárása]

(1) Nem kell megtéríteni azt a kárt, amelyet a károsult beleegyezésével okoztak, feltéve, hogy a károkozás társadalmi érdeket nem sért vagy veszélyeztet.

(2) Nem kell megtéríteni azt a kárt, amelyet a jogtalan támadás elhárítása érdekében a támadónak okoztak, feltéve, hogy az elhárítandó sérelemhez képest a támadónak okozott sérelem nem volt nyilvánvalóan aránytalan.”

Indokolás

A károkozás általános tilalmát külön kimondani szükségtelen. A sérelemdíj intézményének bevezetésével egyértelművé vált, hogy a károkozás a vagyoni jogok, illetve érdekek megsértése. Ez a sérelem akkor jogellenes, ha a károkozó köteles ezeket a jogokat, illetve érdekeket tiszteletben tartani. A károkozás jogellenessége tehát a kötelezettségzegés jogellenességén alapul. A törvényjavaslat indokolása szerint a jogellenességre utalás a gyakorlatban problémákat okozott, mivel a károsulttól annak bizonyítását követelték meg, hogy a károkozó valamely konkrét jogszabály által tiltott magatartással okozta a kárt. Ez valójában eddig is teljesen indokolatlan kétely volt, mert a jogellenesség vizsgálatánál nem csak a felek közti dologi, illetve kötelmi jogviszonyok tartalmát, de az általános elvárhatósági szabályt ([1:4].§) is figyelembe kell venni. Valójában tehát a magatartás felróhatósága – amelynek hiányát vitathatatlanul a károkozónak kell bizonyítania – önmagában is megalapozza a kártérítési felelősséget.

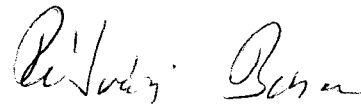
Nem szabad ugyanis figyelmen kívül hagyni, hogy a deliktuális jog szabályai – a káron szerzés tilalmát ismerő jogrendszerekben – lényegében kártelepítési szabályok. Nem az az alapvető kérdés tehát, hogy a károkozó felróhatóan, vagy jogellenes járt-e el (és érdemel-e ezért magánjogi büntetést), hanem annak, hogy mely esetben (milyen mértékben) kell a károsultnak, illetve a károkozónak viselnie a kárt. A kártalanítás jogintézménye lényegében éppen azt a célt szolgálja, hogy a károkozó olyan esetben is kötelezhető legyen a kár megtérítésére, amikor úgy járt el, ahogy az adott esetben általában elvárható, de a kár viselése inkább tőle várható el, mint a károsulttól. A deliktuális szabályok tehát azt a célt szolgálják, hogy a károsultat mentesítsék a károkozás következményeinek viselése alól; a főszabály éppen ezért a károkozó kártérítési kötelezettsége. Helyesebb ezért a normaszövegben is a jogszerű károkozás esetében a kártérítési felelősség hiányára törvényi kivételként utalni. Ezt indokolja az is, hogy maga a törvényjavaslat is külön megjelöli azokat az eseteket, amikor a kártérítési felelősség – jogellenesség hiányában – nem áll be. Ezzel együtt feleslegessé válik a jogellenességre utalni: a kártérítés általános szabály: az okozott kárt meg kell téríteni [5:471.§ (1) bekezdés]. A kimentési szabály nem változik: a károkozó akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. Erre nyilvánvalóan csak akkor képes, ha egyidejűleg azt is bizonyítja, hogy magatartása jogszerű volt, hiszen a jogkövetés része az elvárhatósági követelménynek. Ezzel megoldódik az a vita is, hogy kinek kell a jogellenességet, illetve annak hiányát bizonyítania.

A kártalanítás általános szabályának megfogalmazásánál figyelembe kell vennünk, hogy a törvény kétféle kártalanítási kötelezettséget ismer: az egyik, amikor a károkozó az

általános szabály alapján nem vonható felelősségre, mert magatartása nem jogellenes, illetve nem felróható, mégis köteles a kárt megtéríteni (ennek tipikus példája a szükséghelyzetben okozott kár [4:34.§]); a másik, amikor nem a károkozó, hanem harmadik személy (tipikusan: az állam) viseli a kárt. E két kártalanítási alakzat világosan elkülöníthető, és ezt a normaszövegben is jelezni kell.

A kártérítési és kártalanítási kötelezettséget törvény zárhatja ki. A legfontosabb eseteket maga a Ptk. szabályozza. A károsult beleegyezésével okozott kár megtérítése indokolatlan, kivéve, ha a károkozás társadalmi érdeket (tehát közérdeket) sért vagy veszélyeztet [5:472.§ (1) bekezdés]. Alapvető elv, hogy a jogellenes magatartás kockázatát annak kell viselni, aki azt elköveti [5:472.§ (2) bekezdés]; a jogos védelmi helyzetben sem várható el, hogy a megtámadott aprólékos mérlegelést végezzen tekintetben, hogy az általa okozott kár vajon feltétlenül szükséges-e a támadás elhárításához. Tekintettel arra, hogy – ha a bizonyítás sikerre vezetne – a szükséges mértéket az adott helyzetben pontosan nem mérlegelhető módon túllépő kár megtérítése alól a károkozó amúgy is mentesülne, helyesebb a bizonyítás kockázatát is a támadóra hárítva a kártérítési kötelezettség kizárásához csupán azt megkövetelni, hogy a megtámadott ne okozzon nyilvánvalóan nagyobb sérelmet, mint amelyet elhárít (becsületsértést nyilvánvalóan nem lehet „vérrel” megtorolni).

Budapest, 2009. február 2.

dr. Rétvári Bence
Kereszténydemokrata Néppárt